

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Запорізька державна інженерна академія
Міністерство екології та природних ресурсів України
Запорізька обласна рада
Запорізька міська рада
Управління з питань екологічної безпеки Запорізької міської ради**

ЗБІРНИК СТАТЕЙ

**VIII Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

**«Охорона навколишнього середовища промислових
регіонів як умова сталого розвитку України»**

**13 грудня 2012 року
м. Запоріжжя, ЗДІА**

Збірник статей учасників VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Охорона навколишнього середовища промислових регіонів як умова сталого розвитку України». Запоріжжя: Видавництво , 2012. - 270 с.

Члени оргкомітету:

О.Ч. Сін - міський голова;

В.І. Пожуєв - ректор ЗДІА;

М. І. Романов - голова Комісії з проведення реорганізації Мінприроди-перший заступник Міністра екології та природних ресурсів України;

О.М. Сквірський - голова постійної комісії з питань екології та природокористування Запорізької обласної ради;

Л.І. Завгородня - голова постійної комісії міської ради по екології;

Г.А. Золотарьов - начальник управління з питань екологічної безпеки Запорізької міської ради;

А.І. Севальнєв - заслужений лікар України, головний державний санітарний лікар Запорізької області.

І.Л. Бройде –начальник Держуправління охорони навколишнього природного середовища в Запорізькій області;

Відповідальні за проведення конференції:

Кожемякін Г.Б. – завідувач кафедри охорони навколишнього середовища ЗДІА, т. 223-82-72.

Ярошенко Є.М. – м.н.с. кафедри охорони навколишнього середовища ЗДІА, т. 236-48-98.

Радуль Д.В. – головний спеціаліст відділу екологічної безпеки управління з питань екологічної безпеки міської ради, т. 63-26-90

О.В. Рибалова, канд. техн. наук, доцент, С.В. Белан, канд. техн. наук, доцент.

В.А. Скиба, студент НУЦЗУ

Національний університет цивільного захисту України

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ГРУНТІВ І ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНУ

Сучасне використання земельних ресурсів України вимагає прискореного впровадження принципів раціонального природокористування, першим й найважливішим етапом якого повинна стати комплексна оцінка якісного стану ґрунтів і визначення допустимого антропогенного навантаження.

Фахівцями УкрНДІЕП розроблено методичку комплексної оцінки екологічного стану ґрунтів, що призначена для її застосування при визначенні рівня забрудненості ґрунтів різних регіонів України [1]. Основний принцип вибору параметрів стану із великої сукупності характеристик ґрунту - це прагнення характеризувати ґрунт найбільше повно з концентрацією уваги на тих властивостях ґрунту, які найбільшою мірою піддані змінам під впливом антропогенних факторів, тобто можуть служити інтегральним показником цих змін. Показники, що використовуються для оцінки стану ґрунтів, визначають структуру угідь та покриву, екологічну стійкість, родючість, продуктивність та бонітет відповідного виду земельних ресурсів і багато інших показників.

Але практичне застосування запропонованої методички оцінки екологічного стану ґрунтів показало, що нажалі тільки невелика кількість показників, що входять до класифікаційних таблиць, може бути забезпечена офіційними даними моніторингових досліджень. Тому виникла потреба удосконалити методичку оцінки екологічного стану ґрунтів і земельних ресурсів регіону з метою її подальшого використання в практиці управління природоохоронною діяльністю. Пропонується визначати екологічний стан ґрунтів і земельних ресурсів відповідно до класифікаційної таблиці 1.

Таблиця 1 – Показники стану земельних ресурсів

Показник	Стан земельних ресурсів (класи)				
	Гарний (1 клас)	Задовільний (2 клас)	Посередній (3 клас)	Важкий (4 клас)	Дуже важкий (5 клас)
1	2	3	4	5	6
Показник (Пр) розораності земель, %	< 15	15-40	41-60	61-75	> 75
Середній вміст гумусу, %	> 4,5	4,6-3,8	3,7-2,6	2,5-1,5	< 1,5
Показник стійкості (РЄ)	> 1	0,71-1,0	0,51-0,7	0,2-0,5	< 0,2
Стійкість ґрунтів щодо підкислення	не піддатливі підкисленню	слабо піддатливі підкисленню	середньо піддатливі підкисленню	високо піддатливі підкисленню	Надто високо піддатливі підкисленню

1	2	3	4	5	6
Стійкість ґрунтів щодо підлуження	не піддатливі підлуженню	слабо піддатливі підлуженню	середньо піддатливі підлуженню	високо піддатливі підлуженню	Надто високо піддатливі підлуженню
Показник (Пл) досягнення оптимальної лісистої, %	> 100	100-76	75-61	60-25	< 25
Показник заповідності (Ппзф), %	> 15,0	15,0-10,1	10,0-5,0	4,9-1,0	< 1,0
Показник еродованості (Пе), %	< 5	5-25	26-40	41-65	> 65
Показник деградованих сільськогосподарських земель (Пдсг), %	< 5	5-10	11-30	31-50	> 50
Показник зсувів (Пзз), %	< 0,3	0,3-0,5	0,51-1,0	1,1-2,5	> 2,5
Накопичення непридатних або заборонених до використання пестицидів (НП), тонн	< 100	101 - 200	201 - 500	501 - 1000	> 1000
Інтегральний показник забруднення земельних ресурсів (Izab)	1	2	3	4	5

* - за норму прийняте для: зони Полісся – 55%, зон Лісостепу й Степи – 70%, зони Степової посушливої – 75 %, Карпатської гірської області – 35% (НТД 33-4759129-03-04-92).

Інтегральний показник загального стану земельних ресурсів (I_{z_st}) визначається як середнє арифметичне балів показників стану земель:

$$I_{z_st} = \frac{1}{K} \sum_{i=1}^k Z_i, \quad (1)$$

де Z_i – бал i -го показника;

k – кількість показників, які враховуються (принаймні 4 і більше).

Отриманні данні щодо екологічного стану ґрунтів і земельних ресурсів дають науково-інформаційне підґрунття для розробки та подальшого впровадження цільових природоохоронних заходів з метою забезпечення збалансованого використання і відтворення природних ресурсів регіону.

Література

1. Поддашкін О. В. Комплексна оцінка якісного стану ґрунтів Харківської області [Текст] / О. В. Поддашкін, О. В. Рибалова // Екологія і здоров'я людини, охорона водного і повітряного басейнів, утилізація відходів : зб. наук. праць XV Міжнар. наук.-практ. конф. – Харків, 2007. – Т. 1. – С. 309-322.